

Dames en heren excellenties,
Dames en heren,
Collega-ondernemers,
Vrienden van het VBO,

Midden februari 2020 gaf ik mijn maidenspeech als kersverse voorzitter van het VBO. Ik blikte vooruit op de 200ste verjaardag van België, die we in 2030 vierden. '*Hoe willen we dat België er binnen tien jaar uitziet?*' vroeg ik me af. Wat willen we dat internationale media in 2030 schrijven als ze een portret maken van ons 200-jarige land?

Een maand na mijn eerste speech als VBO-voorzitter ging ons land in lockdown. We kregen de zwaarste gezondheids crisis ooit over ons heen, met maatregelen die zo uit een slechte rampenfilm weggelopen leken. Voor onze bedrijven braken loodzware tijden aan, maar ze hebben ongelooflijk veel veerkracht en doorzettingsvermogen getoond. De coronacrisis heeft hard toegeslagen. Maar veel ondernemingen zijn er met keihard werken, met tonnen creativiteit en met een ongekennde drive om te innoveren in geslaagd om boven zichzelf uit te stijgen. Ook de bevolking heeft tijdens de pandemiejaren bijzonder grote inspanningen geleverd. De lockdowns hebben ieders leven door mekaar geschud. Tegelijk hebben de grote vaccinatiebereidheid bij de bevolking en de indrukwekkende vaccinatiecampagne ervoor gezorgd dat we ons leven sneller dan verwacht konden hervatten.

In het begin van 2022 leek het dat we de coronacrisis stilaan achter ons konden laten. COVID-19 was nog niet weg, maar het virus beheerste niet langer onze levens en onze samenleving. Het was tijd om opnieuw vooruit te kijken.

En toen gebeurde wat niémand had verwacht: de oorlog barstte los in Oekraïne, aan de grenzen van de Europese Unie. Zoals altijd en overal is die oorlog natuurlijk in de eerste plaats een catastrofe voor de burgers en bedrijven ter plekke. Ik ben trots op de golf van solidariteit die hier op gang is gekomen, ook bij onze bedrijven, om de mensen in Oekraïne te helpen waar we kunnen. In een geglobaliseerde wereld hangt ons lot af van wat

elders in de wereld gebeurt. Het is dan ook maar logisch dat ook wij onze verantwoordelijkheid nemen in deze moeilijke tijden.

Maar de oorlog in Oekraïne heeft ook een zware weerslag op burgers en ondernemingen in ons land. De oorlog heeft de inflatie verder aangewakkerd tot ongeziene hoogtes. Onze energieprijzen schieten omhoog en de energiebevoorrading staat op de helling. Grondstoffen worden niet alleen peperduur, maar ook schaarser. We horen heel wat analisten al jaren praten over de zogenaamde VUCA-wereld: een wereld die meer dan ooit volatiel, onzeker, complex en ambigu is. Wel, dit is hem, de wereld waar we vandaag in leven, werken en ondernemen.

'Je hebt er nog niet veel plezier aan beleefd, hé?', zeggen mensen wel eens half lachend over mijn twee jaar als voorzitter van het VBO. Wel, ik zal u verrassen: ze hebben ongelijk. 'Plezier' is misschien niet het juiste woord. Maar de voorbije twee jaar hebben me geïnspireerd. Ondanks de tegenslagen, gezondheidscrisis en oorlog hebben ze me optimistisch gestemd over de toekomst. Twee jaar geleden was ik in mijn maidenspeech hoopvol dat ons land tegen 2030 opnieuw bij de Europese toplanden kan horen.

Vandaag is de context radicaal veranderd en zijn de omstandigheden oneindig veel moeilijker geworden. Toch is mijn optimisme niet aangetast. Integendeel zelfs. Wat ik de voorbije twee jaar heb gezien van onze ondernemingen geeft mij veel vertrouwen. Hun veerkracht, hun creativiteit, hun innovatiekracht geven mij vertrouwen dat we de kloof met de Europese top kunnen dichten. Kijk maar naar het voorbeeld van onze eigen wereldprestatie op het vlak van onderzoek en ontwikkeling: op pakweg tien jaar tijd klom ons land op tot de top drie in Europa.

Vergis u echter niet, we hebben iederéén nodig om de noodzakelijke transformatie van onze economie en onze samenleving door te voeren. Maar onze ondernemingen zullen dé motor zijn achter die inhaalbeweging.

*****

Tijdens de coronacrisis hebben we niet stilgezeten. Onze bedrijven hebben zich te pletter gewerkt om de economie te kunnen laten draaien. We zijn het dan ook aan hen verschuldigd om keihard te werken aan een toekomstplan voor België.

Een plan dat ons land robuuster maakt en wapent tegen externe schokken.

Een plan dat ons land future-proof en SDG-proof maakt en waarmee we pionieren.

Een plan dat onze welvaart blijft garanderen en ondernemerschap stimuleert.

Vandaag presenteren we dan ook Horizon België 2030. Zoals Pieter het eerder al aangaf was onze leidraad daarbij de SDG's, de duurzame ontwikkelingsdoelen die de VN naar voor schuift als antwoord op de belangrijkste wereldwijde uitdagingen. Daarbij hebben we niet toevallig gekozen voor de metafoor van een boom – zoals jullie die hier ook geïllustreerd kunnen zien. De wortels staan daarin voor de basis waarop alles gebouwd is. Dan heb ik het onder meer over een efficiënte overheid, performant onderwijs, uitstekende infrastructuur en uiteraard een eenvoudige fiscaliteit die werken en ondernemen beloont. Op die sterke wortels staat vervolgens een levendige stam: een competitieve economie zonder loonkostenhandicap én een sterker groeiende economie met respect voor onze planeet. Het is alleen dankzij de combinatie van sterke wortels en een levendige stam dat we vervolgens ook stevige takken kunnen dragen. Dat zijn dan onder meer 80% van de Belgen aan het werk, 30% minder file-uren tegen 2030, faire en betaalbare pensioenen maar ook zekere, betaalbare én duurzaam opgewekte energie.

Ons toekomstplan is een ambitieus plan geworden. Misschien zelfs atypisch ambitieus voor België. Dat kon niet anders. De binnen- en buitenlandse context dwingt ons vandaag om de lat hoog te leggen. We zullen er niet meer komen met wat kleine, incrementele aanpassingen hier en daar. Tegen 2030 hebben we een echte transformatie nodig. We zijn ervan overtuigd dat ons plan realistisch en haalbaar is.

Concreet staat België vandaag voor vier grote uitdagingen:

1. Eén: onze **economische groei en onze productiviteitsgroei vertragen**. Hoe we het ook draaien of keren, die groei is een absolute voorwaarde om alle andere uitdagingen aan te pakken. Zonder productiviteitsgroei geen welvaartsgroei.
2. Twee: **onze bevolking vergrijst**. Op zich is dat goed nieuws, de wetenschap stelt ons in staat om langer te leven en langer gezond te blijven. Maar de vergrijzing zet natuurlijk ook de overheidsuitgaven en de arbeidsmarkt onder enorme druk. De overheidsuitgaven voor pensioenen en gezondheidszorg lopen voortdurend op. Tegelijk is het een uitdaging om de sterke uitstroom van mensen uit de arbeidsmarkt op te vangen.
3. Drie: de **klimaatverandering** stelt ons voor ongeziene uitdagingen – net zoals elk ander land ter wereld. We hebben ons bovendien verbonden tot het reduceren van onze CO₂-uitstoot. Hoe reduceren we onze CO₂-voetafdruk terwijl we onze welvaart en economische groei verder uitbouwen?
4. En vier: de **internationale tendens tot deglobalisering en protectionisme**, om muren op te trekken. Zeker voor een kleine, open economie als België is dat een alarmsignaal. Onze welvaart hangt bijna integraal af van het buitenland. Zonder uitvoer naar het buitenland, geen welvaart. Zonder aantrekkelijkheid voor buitenlandse investeerders, geen jobs.

*****

Dit zijn dan ook de vier grootste uitdagingen voor de Belgische economie de komende periode: de tragere productiviteitsgroei, de vergrijzing van de bevolking, de klimaatverandering en de tendens tot deglobalisering en protectionisme.

Om die het hoofd te kunnen bieden, hebben we vier grote terreinen geïdentificeerd waarop we in ons land een belangrijke omwenteling moeten realiseren.

1. Eerst en vooral een **digitale en creatieve omwenteling**. Dat gaat over meer ondernemerschap, meer creativiteit en meer digitalisering. Die drie elementen samen kunnen zorgen voor een dynamischer economie die sneller innoveert, die schokbestendiger is, zich sneller aanpast én meer toegevoegde waarde levert. Het zijn dan ook ondernemers met frisse ideeën die zorgen voor de duurzame groei van morgen. Niet alleen ondernemers maar ook de overheden moeten de nieuwste digitale en technologische mogelijkheden benutten;
Daarom is het onder meer nodig dat alle interacties tussen ondernemingen en overheden elektronisch verlopen. Om maar één voorbeeld te noemen.
2. Ten tweede: **de groene omwenteling**. We moeten minder interen op natuurlijke rijkdommen en de klimaatverandering een halt toeroepen. Dat hoeft niet ten koste te gaan van onze welvaart – integendeel. We beschikken vandaag al over de technologieën om de groene transitie mogelijk te maken. Het wordt zaak om die technologieën te koppelen aan de juiste prijssignalen. Dat is de enige manier om aan onze behoeften aan mobiliteit en energie te kunnen voldoen én tegelijk onze CO₂-uitstoot verder af te bouwen. Het moet haalbaar zijn om 30% minder uren in de file te staan, of om de overheidsinvesteringen in duurzame infrastructuur op te trekken tot 5% van het bbp.
3. Ten derde: de **omwenteling op de arbeidsmarkt**. We moeten absoluut naar een werkzaamheidsgraad van 80%. Die hebben we nodig om de kosten van de vergrijzing te betalen, maar ook om de noodzakelijke investeringen te kunnen doen in groene en digitale infrastructuur. We hebben nood aan een efficiënte arbeidsmarkt en een activerende sociale zekerheid. Alleen zo kunnen we alle talenten oriënteren én heroriënteren naar de sectoren van de toekomst.
Dat betekent bijvoorbeeld concreet werk maken van een modern arbeidsrecht en ervoor zorgen dat werken lonender wordt dan niet-werken.
4. Tot slot hebben we nood aan een **omwenteling wat betreft de werking van de overheden**. Een efficiëntere overheid

met kwaliteitsvollere en eenvoudiger dienstverlening. Deze omwenteling bij de overheid zal niet alleen middelen vrijmaken voor vergrijzingskosten en infrastructuurinvesteringen. Ze zal ook de productiviteitsgroei in de privésector helpen verhogen.

We moeten er met andere woorden naar streven om bijvoorbeeld de lopende overheidsuitgaven elk jaar met 1 bbp-procentpunt te verminderen. Of om het personeelsstatuut in de publieke sector aan te passen aan de huidige noden.

Deze vier omwentelingen hebben we zelf in eigen handen en zijn noodzakelijk om een antwoord te bieden op vier grote uitdagingen. Maar tegelijk is het van levensbelang dat onze internationale randvoorwaarden gunstig blijven. België is een kleine, open economie. Wat in het buitenland gebeurt, heeft een bovenmatig grote impact op onze welvaart. Daarom is het cruciaal dat de recente tendensen van deglobalisering en protectionisme gekeerd worden. We hebben nood aan een systeem van vrije, faire en op regels gebaseerde internationale handel, een sterke integratie in de Europese eenheidsmarkt en bovenal vrede en stabiliteit in Europa.

*****

Dames en heren, ieder van jullie weet dat we in een complex land leven, een beetje een surrealistisch land zelfs. Die complexiteit zet soms een rem op het ondernemerschap, eerder dan het aan te zwengelen. We kunnen daarover klagen en jammeren, maar we kiezen er met het VBO voor om aan de kar te blijven trekken en te kiezen voor een positief verhaal van omwenteling, verandering en groei. Geloof me, dat vraagt engelengeduld. Maar we blijven hard en constructief werken om dit land - net als zijn ondernemers - wendbaarder en weerbaarder te maken.

Tegelijk mogen we ook eisen dat de overheid werkt aan haar eigen efficiëntie. De voorbije vijftig jaar evolueerde België van een unitair naar een federaal land. Maar na zes staatshervormingen is het duidelijk dat er heel wat ruimte is voor

verbetering. Het kan allemaal veel efficiënter, meer geïntegreerd, doelmatiger en wendbaarder. Ondernemers en burgers hebben het recht dit te eisen. Met een overheidsbeslag van ruim 55% en een bedroevend laag tevredenheidsgevoel over de werking van de staat, dringen hervormingen zich op.

Een aantal uitgangspunten zijn uit onze gespreken naar voor gekomen.

Vooreerst dat de sociale zekerheid de ruggengraat is van een land. Splits de sociale zekerheid en je splitst de facto een land. Langs de andere kant is het niet ondenkbaar dat er regionaal gestuurde aanvullingen, met de bijbehorende responsabilisering, worden voorzien.

Ten tweede. Stop met arbeidsrecht en arbeidsmarktbeleid voortdurend met elkaar te vermengen. Weet immers dat bedrijven die actief zijn in minstens twee gewesten, voor 40% van de private tewerkstelling zorgen. Daarom wordt het arbeidsrecht idealiter gestroomlijnd voor het hele land terwijl het arbeidsmarktbeleid het best vanuit de gewesten wordt aangestuurd.

Ten derde. Recente crisissen en internationale dossiers hebben overvloedig aangetoond dat de huidige beslissingsprocedures, zonder hiërarchie van de normen, suboptimaal werken. Daardoor kan België steeds minder wegen op Europese debatten.

En ten slotte. Inzake de verdeling van de bevoegdheden mag er geen taboe zijn tegen splitsing, noch tegen herfederalisering.

België is een klein, exportgericht land. We zijn als geen ander afhankelijk van internationale factoren. Die hebben een enorme impact op ons, maar we hebben er maar beperkt grip op en we kunnen ze maar beperkt beïnvloeden.

Ons toekomstplan Horizon België 2030 focust op waar we wel vat op hebben. Ik ben er rotsvast van overtuigd dat we alles in huis hebben om de transformatie tot een goed einde te brengen:

de mensen, de ondernemingen, de kennis, de ambitie. We hebben ons lot grotendeels in eigen handen. We willen de toekomst niet zomaar ondergaan, we willen haar zelf actief mee vormgeven. Als VBO willen we dat België in 2030 opnieuw deel uitmaakt van de toplanden in Europa. Als we daar willen raken, dan is Horizon België 2030 het routeplan om daar te raken.

Straks bij het einde van dit forum geven we u graag een exemplaar mee van ons gedetailleerde toekomstplan. Aarzel niet om uw bedenkingen met ons te delen.

Om Horizon België 2030 uit te voeren, en van ons land opnieuw een van de Europese kampioenen te maken, moeten we vandaag starten, en hebben we echter alle stakeholders van de nv België nodig. Ik wil vandaag dan ook graag een oproep lanceren om de krachten te bundelen. Alleen zo kunnen we met z'n allen de sprong wagen, van het peloton naar de kopgroep.

En als die buitenlandse journalisten in 2030 komen kijken hoe het gaat met ons land, dan denk ik dat mijn opvolger ze graag mee zal nemen op een ronde door België. Langs al die groene, digitale, innovatieve en creatieve ondernemingen die dag in, dag uit onze welvaart creëren. Al 200 jaar aan een stuk.